

MARTIN MIKLOŠOVIČ, KATARÍNA JUNGOVÁ, DOMINIKA
MALENOVSKÁ

ZMÄTENÍ POD KOBEREC

Autor analýzy: Marek Godovič

Téma rodinného násilia, medzigeneračných tráum, absorbovanie či kumulácia bolestí a skúseností z detstva sa stáva čoraz aktuálnejšou a naliehavejšou. Na slovenskej scéne súčasného tanca sa doposiaľ objavovala len sporadicky. Mladá generácia divadelných a tanečných tvorcov Martin Miklošovič, Katarína Jungová a Dominika Malenovská s touto témou prichádza v inscenácii *Zmätení pod koberec*.

Choreografka Dominika Malenovská, zakladateľka NØIR Dance company, pracuje s tanečnicami s rôznymi pohybovými skúsenosťami a ich prejav zjednocuje do spoločnej choreografie. Súbor má už za sebou niekoľko ucelených diel ako *Absurdity* či *Čierne oči chod'te spať*, v ktorých často vychádzal z neoklasického či moderného tanca s prvkami street dance a akrobacie. Je dôležité, aby sa v súčasnom tanci objavovali aj tendencie, ktoré sú vlastné poloprofesionálnym telesám avšak s profesionálnym vedením, ako bol napríklad Bralen. Ambíciou NØIR Dance company je vytvárať aj inscenácie, ktoré budú presahovať možnosti tanca. *Zmätení pod koberec* práve takou je. Tvorivý tím si zvolil silnú tému so snahou prepojiť dramatický rámec príbehu s pohybom.

Dominika Malenovská už vo svojom absolventskom diele *ROOM* priniesla rodinnú tému Pracuje s ňou aj v najnovšej inscenácii *Zmätení pod koberec*, v ktorej zobrazila nerovné vzťahy medzi členmi rodiny, kde sa vytvárajú skôr bariéry ako silné väzby. Aj vďaka spolupráci s poslucháčmi divadelnej réžie a dramaturgie Martinom Miklošovičom a Katarínou Jungovou obsahovala inscenácia aj plán príbehu, ktorý raz fragmentárne, inokedy zase priamejšie

rámcoval pohybovú štruktúru inscenácie. Koncept vďaka tomu dostal aj detailnejšie kontúry, ktoré toľko nepracujú s archetypmi podobných rodinných udalostí, ale dostávajú tieto udalosti priamo do tanečnej akcie. Ideové rámce, na ktoré sme ako pozorovatelia zvyknutí z denných správ alebo skúseností iných, sa v pohybových scénach zosobňujú a vytvárajú úprimný aj bolestivý obraz o živote čoraz disfunkčnejšej rodiny.

Priestor Štúdia 12, kde mala inscenácia premiéru i ďalšie reprízy, je pre širší javiskový pohyb obmedzený svojou architektonickou dispozíciou. Na scéne sa pohybuje jedenásť tanečníc, pričom v jednej z alternácii je aj jeden tanečník. Sled obrazov sa skladá z osobnejších a intímnejších duet alebo sól. Komorný priestor je úsporne rozdelený na niekoľko častí. Vpravo vpredu je stôl, za ktorým sedí muž (Lujza Spáčilová). Na stole je položený nahrávací prístroj, v ktorom znie komentár k celému príbehu ako spomienka na detstvo. Hlavná akcia prebieha medzi dvoma stĺpmi a v zadnom pláne. Napravo vzadu je priestor, kde sa tanečnice zhromaždia pri úvodnom vstupe, a z ktorého vchádzajú do jednotlivých akcií.

Skladať tanečné situácie tak, aby sa neopakovali, aby prichádzali s inou emóciou a zároveň dostávali význam, je náročné. Všetko závisí aj na fyzických možnostiach jednotlivých tanečníc a tanečníka, na ich skúsenostiach, vzdelaní i osobnostnom vklade do choreografie. Malenovská princípom kombinácie neoklasického tanca s akrobatickým partneringom vytvára tanečné obrazy, ktoré sú výzvou pre tanečnice v súbore, ale zároveň pri vydarenom prevedení majú potenciál byť estetickým artefaktom so silnou výpovednou hodnotou. V jednotlivých scénach však badať niekedy dlhšie nástupy alebo pomalšie tempo a aj synchronizáciu.

Sústredený výkon podali najmä Melánia Ondrejčíková, Lucia Spiššáková a Dominika Horváthová, ktorých plastický prejav s presvedčivým výrazom sa aj v malom priestore dokázal sebaisto prejaviť. Vrcholom inscenácie je záverečný duet Malenovskej s Lujzou Spáčilovou. Práve záverečným obrazom, ktorý nás dostáva do atmosféry vnútorného sveta tanečníc, chceli tvorcovia povedať najviac. Počas sugestívnej cover piesne nemeckej speváčky Neny 99 *Luftballons* sa otvorenosť a intímnosť tanečného prejavu oboch tanečníc stáva silným posolstvom. Nie všetky účinkujúce mali rovnakú možnosť sa pohybovo prejaviť. Značne ich obmedzoval nielen priestor Štúdia 12, ale aj samotný dramaturgický koncept. Niektoré obrazy tak mohli pôsobiť viac ako dramaturgické vsuvky než dejotvorné scény.

Všetky protagonistky sa v akcii ocitli v centrálnom obraze z rodinnej oslavy. V jednej z alternácii figuruje mužský protagonista – Stanislav Stanek, ktorý priniesol vďaka svojim pohybovým schopnostiam a muskulatúrnej predispozícii do inscenácie nový element a aj sprehľadnil konkrétne vyznenie diela. Jeho duet s útlou Melániou Ondrejčíkovou, s ktorou sa hrá ako s bábikou, pôsobil v kontexte témy dramaticky silne. Keď mužské postavy tancujú tanečnice, neraz narážajú na hranice zrozumiteľnosti, ale na druhej strane takáto alternácia prináša nové podnety a motívy k príbehu. Možno pre dispozície priestoru, ale aj samotného príbehu, by inscenácii uvažovanie nad skomornením príbehu a docizelovaním pohybových prostriedkov prospelo.

V inscenácii *Zmätení pod koberec* sa objavuje niekoľko konkrétnych predmetov: písací stôl so stolovou lampou a kazetovým prehrávačom, dlhý stôl v scéne narodeninovej oslavy, kreslo, v ktorom sedí otec. Tieto predmety skonkrétňujú tanečné dianie na scéne a uvádzajú divákov do priameho kontextu. Takýchto dopovedaní je v inscenácii viac, hlavne pri scéne narodenín či v dialógu muža so susedom v závere.

Hudba Miloslava Lacha sa pohybuje od samplových zvukov až po širšie orchestrálne plochy, v ktorých sú choreografie najdynamickejšie. Vďaka dĺžke predstavenia sa stáva hudba nakoniec repetitívnou a vo vyhranených situáciách iniciatívu preberajú hity, ako zmieňované *99 Luftballons* či *Girl You'll Be a Woman Soon* z filmu *Pulp Fiction*.

V tvorbe súboru NOIR zohráva úlohu fascinácia pohybom, nadšenie a tvorivé presvedčenie. Do slovenského tanečného kontextu prináša súbor iné skúsenosti s kreovaním tanečného diela a iné inšpiračné tendencie. Tým je špecifická aj inscenácia *Zmätení pod koberec*, ktorá svojou priamočiarosťou môže zapôsobiť aj na inú cieľovú skupinu, než aká zvykne tvorbu súčasného tanca u nás sledovať.